

Workshop Handleiding

Rijmen en gedichten

wat is jouw talent?

Inhoudsopgave

Hoe gebruik je deze workshop? 3

Hoe kun je deze workshop inzetten in je klas?

Les 1: Inleiding 4

Willem vertelt iets over rijmen en over de inhoud van deze workshop.

Les 2: Wat is rijmen? 5

Rijmen is een opvallende overeenkomst in klank tussen twee woorden. Met wat oefeningen en voorbeelden laat Willem dit zien.

Les 3: Rijmschema's 6

Een rijmschema is handig. Het geeft structuur aan het gedicht. Willem oefent met veelgebruikte rijmschema's.

Les 4: Beroemde dichters en gedichten 7

Op een grappige manier draagt Willem een aantal bekende gedichten voor en vertelt iets over de dichters.

Les 5: Dichtvormen 8

Willem beschrijft een aantal dichtvormen en geeft voorbeelden bij de vormen Haiku, letterrijm en limerick.

Les 6: Volg je gevoel 9

Waar gaat je gedicht over? Niet te moeilijk doen, gewoon je gevoel volgen, zoek inspiratie en wees origineel!

Les 7: Zing je gedicht 10

Willem laat zien dat songteksten van liedjes eigenlijk ook gedichten zijn. En dat je een gedicht al snel mee kunt zingen.

Les 8: Rijmtips 11

In deze afsluitende les geeft Willem nog 10 praktische tips. Gebruik ze om betere gedichten te maken.

Hoe gebruik je deze workshop?

Welkom bij de workshop “Rijmen en gedichten” van Team Talento! In deze workshop krijgen je leerlingen in acht videolessen les in het maken van goede rijmen en gedichten. Kinderboekenschrijver en taalliefhebber Willem Eekhof vertelt en laat zien wat er allemaal bij komt te kijken bij het maken van rijmen en gedichten.

Aan het einde van deze workshop hebben de leerlingen voldoende houvast en ideetjes gekregen om zelf aan de slag te gaan. Vanaf les 2 staat er ook telkens een werkblad klaar voor de leerlingen. Zo kunnen ze het geleerde direct in de praktijk brengen.

Tijdsduur

De video's duren telkens gemiddeld 5 minuten. Na het bekijken van een videoles is het aan te raden om gelijk met de verwerking te beginnen. Deze verwerking zal vooral bestaan uit het maken van het bijbehorende werkblad.

Vorbereiding

Bij alle videolessen (behalve bij de inleiding) van deze workshop horen werkbladen. De werkbladen laten de leerlingen oefenen met de voorbeelden en aanwijzingen die Willem in de les gegeven heeft. Print de werkbladen uit voordat de videoles begint, zodat iedereen na afloop van de les gelijk aan de slag kan gaan.

Zorg ook voor veel boeken met rijmen en gedichten. Er is genoeg jeugdliteratuur te vinden op dit gebied.

Doelgroep

Deze workshop is geschikt voor leerlingen vanaf groep 6. Het maken van een gedicht gaat eenvoudiger als de leerlingen al aardig taalvaardig zijn. De manier van presenteren en de taalkundige grapjes van Willem Eekhof komen ook beter tot zijn recht bij leerlingen in de bovenbouw.

Planning

Bekijk twee videolessen per week, zodat je de gehele workshop in één maand af kunt ronden. Kijk eens in de taalmethode welke lessen geschikt zijn om in deze periode te gebruiken bij deze videolessen. Maak er eens een aparte themamaand van, waarin rijmen en dichten centraal staat.

Verwerking

De verwerking vindt deels op de werkbladen plaats, maar deels ook op (schrijf- en teken)papier. Zorg voor voldoende materiaal. Je kunt er ook voor kiezen om de leerlingen helemaal niet op de werkbladen te laten schrijven, maar alle verwerking uit te voeren in een speciaal en eigen “Rijmen en dichten” schrift. Na afloop van de workshop heb je dan alle creatieve taalcreaties bij elkaar verzameld. En de geprinte werkbladen kunnen hergebruikt worden.

Les 1: Inleiding

In deze video vertelt Willem wat de leerlingen de komende lessen kunnen verwachten. Hij draagt een eerste gedicht voor. Duidelijk is dat dit veel beter kan en hoe dat dan moet, leren we in de volgende lessen.

Lesdoel

Zie deze les vooral als inleiding, als “warming-up” voor wat komen gaat. De speelse en humoristische aanpak van Willem wil vooral uitdragen dat rijmen en dichten niet saai is, maar juist heel leuk kan zijn.

Vorbereiding

Het is een goed idee om gedurende deze lessenserie flink wat boeken met gedichten in de klas te hebben, zodat de leerlingen op een brede manier kennis kunnen maken met deze taalvorm.

Willem

1.39 minuten

Benodigheden

- Eventueel boeken met gedichten in de klas verzamelen.

Lessuggesties

Voorkennis activeren

Je kunt als voorbereiding op de workshop een gesprek houden over rijmen en gedichten. Neem zelf boeken mee en laat leerlingen ook eens wat boeken met gedichten meenemen. Probeer in ieder geval het boek “Als je goed om je heen kijkt, zie je dat alles gekleurd is” in de klas te hebben. Het is een prachtig boek vol gedichten voor kinderen van alle leeftijden en is in 1991 bekroond met de gouden griffel. In dit boek vind je genoeg gedichten bij iedere videoles.

Tijdens de video

Willem vertelt over rijmen, gedichten en poëzie. Iemand die gedichten schrijft, noem je een dichter. Een rijmpje is meestal kort, een gedicht is meer een kort verhaal. Rijmen en dichten zijn woorden die hetzelfde betekenen. Poëzie is een mooier woord voor rijmen en dichten. Poëzie is eigenlijk “de kunst van het dichten”.

Afsluiting

Het is ook leuk om de leerlingen alvast nu al een gedicht te laten maken. Eigenlijk zonder enige voorkennis en aanwijzingen. Jij bewaart dan al deze gedichten. Na afloop van de gehele workshop laat je de leerlingen dit eerste gedicht nog eens teruglezen. Wat vinden ze er van en zouden ze het nu anders aanpakken?

Les 2: Wat is rijmen?

In deze video gaan we kijken of je kunt rijmen. Willem geeft wat voorbeelden en laat de leerlingen oefenen met rijmwoorden. Iedereen kan rijmen, zo moeilijk is het niet.

Lesdoel

Rijm is een opvallende overeenkomst in klank tussen twee woorden. Het gaat dan vooral om de laatste klank van het woord, die klank moet gelijk zijn. De leerlingen leren hier mee om te gaan.

Vorbereiding

Print alvast het werkblad uit, zodat je na afloop van de videoles gelijk aan de verwerking kunt beginnen.

Willem

4.55 minuten

Benodigdheden (per leerling)

- Pen
- Schrijfpapier
- Tekenpapier
- Werkblad bij les 2

Lessuggesties

Voorkennis activeren

Vraag eens aan de leerlingen wat zij denken dat rijm is. Wat zijn volgens hun de spelregels bij het maken van een rijm?

Tijdens de video

Willem vraagt aan de leerlingen om bij vijf getoonde voorwerpen rijmwoorden te bedenken. Dit gaat misschien iets te snel. Pauzeer dan de video even nadat je het woord ook tekstueel in beeld ziet staan. Ga weer verder als de leerlingen een aantal rijmwoorden hebben kunnen bedenken.

Doe dit ook bij 4.03, als de leerlingen een zin af moeten maken.

Afsluiting

Deel het werkblad bij deze les uit en laat de leerlingen de opdrachten maken. De verwerking vindt deels op het werkblad plaats, maar deels ook op (schrijf- en teken)papier. Bespreek dit werkblad na afloop even na.

Les 3: Rijmschema's

Een rijmschema is handig. Het geeft structuur aan het gedicht. Willem laat voorbeelden zien van veelgebruikte rijmschema's en oefent daarmee.

Lesdoel

De leerlingen zien dat het gebruik van een rijmschema handig is. Het geeft structuur aan je rijm. Maak gebruik van het schema ABAB en AABB.

Vorbereiding

Het werkblad bestaat uit drie pagina's. Als dat teveel is, laat dan de opdracht van pagina 3 weg en print alleen de eerste twee pagina's uit. Doe dit voordat de videoles begint, zodat je na afloop van de les gelijk aan de verwerking kunt beginnen.

Willem

4.17 minuten

Benodigdheden (per leerling)

- Pen
- Schrijfpapier
- Tekenpapier
- Werkblad bij les 3

Lessuggesties

Voorkennis activeren

Vertel nog eens dat het bij rijmen gaat om de laatste klank van het woord, die klank moet gelijk zijn. De laatste woorden van een zin rijmen dus op elkaar. Lees eens een eenvoudig rijmpje voor met als rijmschema AABB.

Tijdens de video

De leerlingen kijken en luisteren gewoon mee met Willem. Je kunt de video even stilzetten op 0.21. Leuk om even naar dit ingewikkelde (fantasie)rijmschema te kijken.

Afsluiting

Het rijmschema AABB wordt ongemerkt het meest gebruikt door de leerlingen. Het is ook lekker eenvoudig en je kunt er onbeperkt mee doorgaan (AABBC-CDD...). Het rijmschema ABAB is iets lastiger, maar maakt het gedicht wel mooier. De meeste gedichten zijn volgens dit schema gemaakt. Ook daar kan je mee doorgaan; ABAB-CD CD...

Deel het werkblad bij deze les uit en laat de leerlingen de opdrachten maken. De verwerking vindt deels op het werkblad plaats, maar deels ook op (schrijf- en teken)papier. Bespreek dit werkblad na afloop even na.

Les 4: Beroemde dichters en gedichten

Op een grappige manier draagt Willem een aantal bekende gedichten voor en vertelt iets over de dichters.

Lesdoel

We laten de leerlingen kennis maken met bekende gedichten en met opvallende dichtvormen. Rijmen kan dus heel divers zijn.

Vorbereiding

Print alvast het werkblad uit, zodat je na afloop van de videoles gelijk aan de verwerking kunt beginnen. Probeer wat boeken met gedichten van Annie M.G. Schmidt in de klas te krijgen.

Willem

5.08 minuten

Benodigdheden

- Pen
- Schrijfpapier
- Tekenpapier
- Werkblad bij les 4

Lessuggesties

Voorkennis activeren

Vraag eens wie een bekend gedicht of een bekende dichter kent. Vast wel lastig, laat daarom zelf eens een voorbeeld zien. Annie M.G. Schmidt is wellicht het meest bekend en ieder kind kent daar wel iets van.

Tijdens de video

Laat de leerlingen gewoon meekijken. Willem doet alsof hij een grote zaal vol met mensen toespreekt. Hij draagt de volgende gedichten voor: “De Mus” van Jan Hanlo, “Boem paukeslag” van Paul van Ostaijen, “Herinnering aan Holland” van Hendrik Marsman, “Dikkertje Dap” van Annie M.G. Schmidt en “Voor de spiegel” van Ivo de Wijs.

Afsluiting

Bespreek de videoles nog even na. Het was een bijzondere les, niet echt een “leerles”. Willem liet zien dat je op veel verschillende manieren een gedicht kunt maken en dat het dus ook niet eens altijd hoeft te rijmen. En goede dichters kunnen ook nog heel bekend en beroemd worden.

Deel het werkblad bij deze les uit en laat de leerlingen de opdrachten maken. Bespreek dit werkblad na afloop even na. Laat de leerlingen daarna nog eens wat gedichten lezen van Annie M.G. Schmidt. Als ze een mooi gedicht tegenkomen, kunnen ze deze eventueel overschrijven en er een tekening bij maken. Je kunt ook de eerste opdracht: “Een klankgedicht over een dier” centraal stellen als te maken opdracht. Iedereen maakt dan zo’n klankgedicht op een A4-tekenpapier.

Les 5: Dichtvormen

Willem beschrijft een aantal dichtvormen en geeft voorbeelden bij de vormen Haiku, letterrijm en limerick.

Lesdoel

De leerlingen maken kennis met een drietal dichtvormen en met de bijbehorende regels.

Voorbereiding

Print alvast het werkblad uit, zodat je na afloop van de videoles gelijk aan de verwerking kunt beginnen.

Willem

5.46 minuten

Benodigdheden (per leerling)

- Pen
- Schrijfpapier
- Tekenpapier
- Werkblad bij les 5

Lessuggesties

Voorkennis activeren

Praat nog even met de leerlingen over de regels bij het maken van een gedicht; het moet rijmen, klank is belangrijk, je kunt een schema gebruiken, maar het kan ook op veel manieren. Vertel dat je in deze les drie verschillende dichtvormen wat beter gaat bekijken; de Haiku, letterrijm en de limerick. Kent iemand dit al?

Tijdens de video

De leerlingen kijken mee met Willem. Hij laat op humoristische wijze de drie dichtvormen zien. Je kunt de video pauzeren op 5.11. Ga dan even terug naar het tijdstip 5.05. Daar zie je het gedicht over de brislang dan goed in beeld staan. Kijk er nog eens naar met de leerlingen en laat ze checken of dit een echte limerick is.

Afsluiting

Deel het werkblad bij deze les uit. Op het werkblad staan een aantal dichtvormen beschreven. Laat de leerlingen een of meerdere dichtvormen uitkiezen en laat ze daar een gedicht bij maken. Doe dat op een apart vel papier.

Bespreek de opdracht daarna nog even na.

Je kunt er ook voor kiezen om één dichtvorm centraal te stellen. Wellicht is dan het “elfje” een goede keuze. Kan iedereen een elfje bedenken? En lees deze eens aan elkaar voor.

Les 6: Volg je gevoel

Waar gaat je gedicht over? Niet te moeilijk doen, gewoon je gevoel volgen, zoek inspiratie en wees origineel!

Lesdoel

Om een goed gedicht te maken is meer nodig dan alleen een paar rijmwoorden in een schema. Het is belangrijk dat je je gevoel gebruikt en dat je origineel bent.

Vorbereiding

Print alvast het werkblad uit, zodat je na afloop van de videoles gelijk aan de verwerking kunt beginnen.

Willem

5.19 minuten

Benodigdheden (per leerling)

- Pen
- Schrijfpapier
- Tekenpapier
- Werkblad bij les 6

Lessuggesties

Voorkennis activeren

Wanneer is nu iets een mooi, leuk en goed gedicht? Is het voldoende om alleen maar te rijmen, of moet er meer gebeuren? Wie kan daar al iets over zeggen? Probeer eens met elkaar een heel saai rijmpje te bedenken (zoals: ik hou van jou en ik blijf je trouw). Het rijmt wel, maar er is niets aan te beleven!

Tijdens de video

Kijk mee met Willem en stop op momenten dat je zelf denkt dat je iets meer wilt vertellen, of dat de leerlingen ergens op willen reageren. Vanaf 2.50 laat Willem vijf foto's met teksten zien. De leerlingen moeten daar woorden bij gaan opschrijven. Pauzeer desgewenst de video bij deze fotomomenten.

Afsluiting

Deel het werkblad bij deze les uit en laat de leerlingen de opdrachten maken. De verwerking vindt deels op het werkblad plaats, maar deels ook op (schrijf- en teken)papier. Bespreek dit werkblad na afloop even na.

Les 7: Zing je gedicht

Willem laat zien dat songteksten van liedjes eigenlijk ook gedichten zijn. En dat je een gedicht al snel mee kunt zingen.

Lesdoel

Rijmpjes en gedichten zijn heel snel te gebruiken in liedjes. Je zingt het zo mee, vooral omdat het rijmt en lekker klinkt. Een gedicht is dus vaak de basis voor een lied.

Vorbereiding

Print alvast het werkblad uit, zodat je na afloop van de videoles gelijk aan de verwerking kunt beginnen.

Willem

6.03 minuten

Benodigdheden (per leerling)

- Pen
- Schrijfpapier
- Werkblad bij les 7

Lessuggesties

Voorkennis activeren

Je weet al veel over rijmen en dichten. Zijn rijmen en gedichten alleen iets om te lezen, of kom je ook ergens anders rijmen tegen? Is het je wel eens opgevallen dat in liedjes de woorden ook op elkaar rijmen? Waarom zou dat zo zijn?

Tijdens de video

Luister, kijk en zing gewoon lekker mee met deze superleuke videoles! Er komen drie gedichten voorbij, waar Willem samen met de leerlingen bij gaat rappen/zingen; "Heppie" van Joke van Leeuwen, "Klieder, kladder klodder" van Nannie Kuiper en "Mijn neus is verstopt" van Bart Demyttenaere.

Afsluiting

Deel het werkblad bij deze les uit. Daar staan de drie rijmpjes die in deze les gerapt waren, nog eens op. De leerlingen kunnen deze raps zelf nog eens oefenen. Ze mogen ook zelf een rap bedenken.

Tip: als je deze video deelt met de leerlingen, kunnen ze zelf de raps nog eens met Willem meezingen.

Les 8: Rijmtips

In deze afsluitende les geeft Willem nog 10 praktische tips. Gebruik ze om betere gedichten te maken.

Lesdoel

Met deze 10 tips en met alle informatie uit de vorige lessen heb je voldoende houvast gekregen om leuke, goede en mooie gedichten te maken.

Vorbereiding

Print alvast het werkblad uit, zodat je na afloop van de videoles gelijk aan de verwerking kunt beginnen.

Willem

3.36 minuten

Benodigheden (per leerling)

- Pen
- Schrijfpapier
- Tekenpapier
- Werkblad bij les 8

Lessuggesties

Voorkennis activeren

Dit is de laatste les bij de workshop “Rijmen en dichten”. Wellicht goed om nog eens alle opgedane kennis te herhalen en te benoemen. Wat weten de leerlingen nog?

Tijdens de video

Willem laat 10 tips zien en vertelt daar iets bij. Pauzeer desgewenst de video bij de tips waar je zelf nog iets meer uitleg bij wilt geven.

Afsluiting

Het werkblad bij deze les bevat de 10 tips van Willem. Er hoort geen opdracht bij.

Pak nog eens de rijmpjes die door de leerlingen bij les 1 gemaakt zijn erbij. Geef ze terug aan de leerlingen en laat ze nu dit eerste rijmpje/gedichtje nog eens opnieuw opschrijven. Kan dat beter? En gebruik de tips die je net gezien en gehoord hebt!

Wat is jouw talent?

Team Talento wordt ontwikkeld door CWG Media B.V.

Postbus 311

1600 AH Enkhuizen

internet: www.teamtalento.nl | e-mail: info@teamtalento.nl